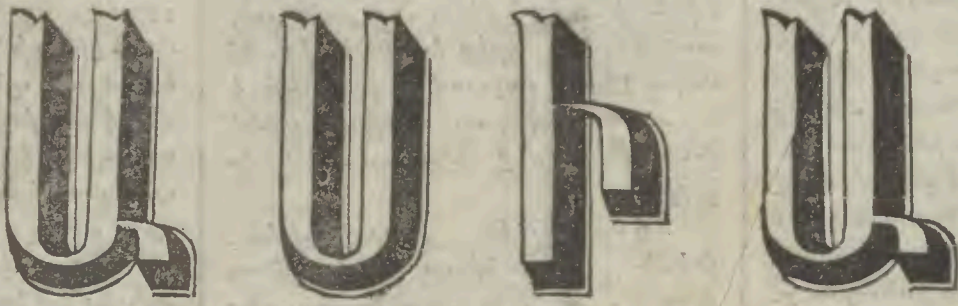


ԱՍԽԱՆ ԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒ
ՈՒՆ ԵՐ ԱՅԺԺ ԴԱՐԱՆԻ
ՕՐԵՐԸ :

Մէկ շաբաթին (30 թը-
ւոյ) բաժանորդացին
է 30 դահեկան ԿԱՆԻՍԻ
ԹԷ Կ. Պօլսոյ և թէ
Գաւառացի համար, փոս-
տային ծախքը մեր վրայ
ըլլալու պայմանու :

Եւրոպայիցի թերթի
գինն է 40 փարայ :



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒԱՅԼՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էնկէլերին առ Պատրիարքարանն
և առ մասնաւոր հեղահեռէ տե-
ղացած հեռագիրները կ'անցունեն
թէ սովը և հեռաւար թշուառու-
թիւնը վերջին աստիճանն աստիճա-
թեամբ տիրած ըլլալով, սովանա-
լլալու փոստը անխուսափելի է :
Եթէ բարեբար ձեռքեր օգնու թիւն
չը կարելուեն իրենց :

Յիշեալ հեռագիրները Մանգու-
մէ և Մասիս լրագրաց ալ զրկուած
ըլլալով, զանազան հրատարակած և
ժողովուրդը յարգարած են որ իւրա-
քանչիւր որ փութայ ըստ կարի օգ-
նութիւն մը հաղորդեն իւր ստի-
լուկ թշուառ համալրի եղբարց :
Կ. Պօլսոյ Զաղմաշքըսար Եօգուշին
ոկզանաւոր Շամիկան Յովհաննէս ա-
ղային միջոցաւ, ինչպէս որ հեռագ-
րին մէջ որոշուած է :

Աւելորդ է ըսել թէ այսպիսի
պարագայի մը մէջ աղքատիկ մէկու-
մը վճարած 10 դրուշն անգամ հա-
րուստին վճարած 10000 դրուշին հա-
մարժէք է Արտուծոյ առջև :

Եւ գոհիւնացն ստացած նամակ-
ներնին ալ սրտաճմիրկ նկարագրու-
թիւններով լի են. կանանց խիստ
բաղձալիւ խումբ մը կառավարու-
թեան գուռը խուժելով, հայ կու-
ղէնք պօռուցներ և պաշտօնակարաց
վրայ յարձակումներ ըրեր են : Գայ-
մազամը ստիպուէր է Սերաստիա
հեռագրել ուրիշ խել մը հեծելա-
զօրքեր զրկուէր են այդ կանանց
խուժանը զսպելու համար : Այս մա-
սին մանրամասն տեղեկութիւններ
նիս յաջորդ թուով կը հրատարա-
կեմք :

ԵՐԿԱՆԻ ԽՕՄԲ

Օրագիր իր 1199 թուոյն մէջ
ցաւ ի սիրտ կը յայտնէ Ռուսիոյ կա-
ռավարութեան կողմէն բաց ի վեց
վարժարաններէն մնացած ամենքն
ալ տէրութեան ուղղակի տեսչու :

Թեան տակ առնուիլ ու զուիլը . ու
միանշամայն կը յաւերա (ի միմիժա-
րութիւն համայն աղղայնաց) որպէս
թէ վեհափառ Հայրապետը ստա-
կապէս այդ անօրինութեան դէմ
բողքեր է : Եւսոր հետ կը հրաւիրէ
որ ամեն կարգի աղղայնք վեհա-
փառ Հայրապետի հետ միանալով
բողքերն այս անօրինութեանը դէմ,
որ Հայ անուան իսպառ Զինուոր կը-
պտանայ :

Մենք Օրագրաց այս յայտարա-
րութիւնը կարդալով ցաւ ի սիրտ
խոցեցանք : և իրօք մենք ալ կը խոս-
տովանինք որ ամեն հայերի պարտքն
է այս օրինակ անարգար անօրինու-
թեան դէմ բողքել : Իսկ այս մասին
վեհափառ Հայրապետի հետ միա-
նալու խնդրոյն դադով, կը համար-
ձակինք ըսել, քանի որ նորին վեհա-
փառութեան ըրած ստատկապէս
բողորդ դեռ ապացուցեալ չէ, և
Օրագրաց պէս թերթի մը վկայու-
թիւնը երաշխաւորութիւն չունի :
Նորին վեհափառութեան հետ միա-
նալուն մէջ ալ ապահովութիւն չի
տեսնուիր : Թէպէտ նորին վեհա-
փառութեան բողքերը թէ ստոյգ
ըլլայ և թէ ուստ, դարձեալ ամեն
Հայու համար նուիրական պարտա-
կանութիւն պիտի ըլլայ ամենայն
ստատկութեամբ բողքել այնպիսի
անօրինութեան դէմ, և չի թողուլ
որ Հայ անունը Ռուսաստանի մէջն
ընծուի : զի այս տարագիր թշուառ-
աղղը գրեթէ իր ամեն փառքեր ու
արտօնութիւններն մերկացեր է,
միմիայն իր կրօնքն ու աղղութիւնը
պահելու համար :

Այս տեղ չեմ կրնար զգացում
ներս արգելուլ ու չի հաւաքել ըսե-
լով թէ, վեհափառ Հայրապետը թէ
բողքած լինի և թէ անտորբեր
մնայ, իր պատասխանատուութիւնը
խիստ մեծ պիտի ըլլայ աղղին ու
պտոմութեան առաջ : Սոցաւեք ու-
րեմն այս մասին Ռուսաստանէն հե-
տըզհետէ հասնելիք լուրերուն, մեր
ըսելիքներն այն ատենի պահելով :

ՎԱՐՉԱՅԻՆՆԵՐ ԶԱՄԱՆԵՔ

Մինչդեռ Կ. Պօլսոյ աղղայնաց
մէջ մարմին մը կողմնուած է որ աղ-
ղային ամեն գործերն իր մասին
փութելով կուզէ խաղցունել, ան-
դին դաւառաց մէջ ալ աղղին յա-
ստաղգիմութեան անձնուէր մար-
մին մը կայ որ ամեն կողմէ կը հա-
լածուի, այլ սակայն իր օգնութիւն
խնդրող ձայնին արձագոնք մը ան-
գամ չի կրնար ընդունիլ Կ. Պօլսն :

Այս մարմինը կը կողմեն դաւա-
ռաց վարժապետները որք իրենց կը-
րած նիւթական թշուառութիւն-
ներէն զատ՝ պարտաւոր են նաեւ
բարոյական թշուառութեանը դէմ
ալ կուրծք տալու : Գայրոցները դա-
ւառաց մէջ չորապաճներուն կուսոյ
գաշտերն են և երբ ժողովրդեան
կամ իրարու դէմ կուսիլ ուղեն, ի-
րենց հրաղիւքերը ուղղակի դպրոցին
վրայ կ'սկսին պարսկել :

Նախորդ վարչութեան մէջ վար-
ժապետ մ'ալ կը գտնուէր որ դա-
ւառաց հետ յարաբերութիւն ու-
նեցած ըլլալով, բաւական տեղեկի-
էր դաւառական վարժապետաց վի-
ճակին : Սակայն ցաւալի է ըսել որ
այդ վարչութեան օրով ալ դաւառ-
ները բարոյական տակն ի վրայ եղան
և վարժապետները փոխանակ պաշտ-
պանութիւն մը գտնելու բոլորովին
յուսահատական վիճակի մը մէջ ին-
կան :

Ակնայ կամրկապ գիւղի դպրո-
ցին համար ցաւալի լուրեր կը հա-
նին առ մեզ :

Այս դպրոցը որ իր արթուն հո-
գարարձուաց շնորհիւ բարւոք կար-
գադրութիւն մ'ունեցած է և բա-
ւական ձեւնհաս դաստառներ այ-
ցելութեամբ կը դասախօսեն հոն,
լուսոյ թշնամին զայն խանգարելու
կ'աշխատի անստորադիր նամակներ
ձգելով դաստառաց և պատուար-
ժան հոգաբարձուաց ուղղեալ, որոց
մէջ հայհոյութիւններ և հրդեհի ու
սպանութեան սպառնալիքներ իը-
ճողուած են :

Այս նամակները գրողը ըստ մեզ

Հայրենի գաղանձ մը չը տարբերիր :
Սակայն որչափ մեծ պիտի ըլլայ
ընթերցողին զարմանքը , երբ իմա-
նայ թէ գործը Հարաւածեալ ու գոր-
այդ գաղանձնէն իսկ դուրսը զար-
մանայ մէջ : զարմանք մը որ
երկար ժամանակէ հետեւ տար-
բան մը ուսուցանել կարենալու : Այ-
դին տառիները առնելէ վերջը՝ զբը-
րողէն ծանրութիւն է , և հիմա պիտի
ձիգ կը թափէ իրեն յաջորդ գաղա-
նուն քաղաքէն իսկ հաղածտիւնը
ներս :

Զինքը վարժապետ անուանող
այս անձին վրայ ալ բան մը գրելը
աւելորդ կը համարիմք : Վասն զի իր
գործը իրեն համար բաւական կը
խօսի : Աւելորդ կը համարիմք նաեւ
Կ . Պօլսոյ Աղգային վարչութեան ալ
ուշադրութիւնը հրաւիրել ատոր
վրայ , վասն զի արդէն անոր ուշադ-
րութիւնը Պօլսեցիք դրաւած են :

Ակնայ քաղաքին դաստուռ Կ .
Պօլսեցի խորով էֆէնտի Մուրատ
եանն ալ որ Մանգուլմէի և Օրագրոյ
մէջ հրատարակած իր ընտիր յօդ-
ուածներովը հանրածանօթ եղած է
և որ երկու տարւոյ չափ Ակնայ մէջ
դաստուռութիւնը քրտն ժամանակ
իր կազմած աղագուտ մէկ ընկերու-
թեանը համար հաջածական ըլլալով
Կ . Պօլսի վերադարձած էր յե-
տոյ Ակնայ մէջ իրեն համակիր ժող-
վորդը ընկերութիւն մը կազմելով
մասնաւոր գործը մը բացած և զին-
քը բերել տուած էր . յաւ ի սիրտ
կը լսեմք որ այդ գործը գիշերայն
յեղակարծ իմն հրոյ ծարակ կ'ըլլայ
և խորով էֆէնտիին գրքերը , մա-
նաւանդ ձեռագիրները որ իր մե-
նութեան սուղ ժամերուն արգասիքն
եղած են , անհնար կ'ըլլայ ծաղա-
րել բոցածաւալ հրդեհէն : Այսպէս
Մուրատեան էֆէնտին ալ գործը
զուրկ ջաւալի վիճակի մը մէջ ինկած
է և իր ժամերը կ'անցունէ կամրկա-
պի դպրոցը որ ընդ մէջ այցելու-
թեանը դաստիարակելով :

Անիոն Գարահիսարէն ալ վար-
ժապետական հարածանայ ձայն մը
կը լսուի : Կ . Պօլսեցի կարտպետ է-
ֆէնտի երեցեանն ազանաւոր և գոր-
ծունեայ երիտասարդը անխիղճ զբը-
պարտութեանց ենթակայ կըլլայ և
իր դատարանական պաշտօնը խղճի
մտքը կ'առարկելով անխնայ թափած
բրտանց փոխարէն մի քանի սինդրոք
գրիչներէ հրապարակաւ նախապիւն
և զբարտրութիւններ կ'ընդունի :

Կեսարիոյ Թաւաս գիւղի դըու-
րոցին դաստուռ Այվաղեան Անդրա-
նիկ էֆէնտին ալ գործը մէջ դաս-
տուած ատեն , քանի մը փայրենի
մարդիկ զբան կը յարձակին և «Մենք
քեզի պէս սուղ ամառանով վարժա-
պետ չենք ուղեր ըսելով կը ծեծեն ,
որով Այվաղեան էֆ . կ'ատկարուի ու-
տիկանութեան գիմելու : Գաւառ-
ները դաստուռութիւն ընողը ծեծ
ուտեն ալ աչքը առնելու չափ ան-
վախ մէկն ըլլալու է :

Որտուէն ալ առած վերջին տե-

ղեկութիւններն իսկոյ ջաւալի են :
Մովսէսեան յառաջագիւլ վարժարա-
նը ուր կը դաստիարակ Յարութիւն
էֆէնտի Յակոբեան , մէկ քանի չոր-
սածիները : Իրից խնայելի եղած՝
մարտ 13 ինչ զարմովն գործուէր է
և ուսուցանարտ մանկրին այժմ
փաղոցներու մէջ թափառական կը
շրջի :

Մեր ազգին յառաջագիւլու-
թեան յայտ քանի որ վարժարանաց
վրայ է , ալ ինչ յայտ կը մնայ մեզ
երբ դաւառներն անընդհատ ու-
սուցանարանաց փակուելուն և դա-
ստուռաց չարաչար հարածուելուն
լուրերը կը հասնին առ մեզ :

Ազգ . երեսփոխանութիւնը երբ
բարեհաճեցաւ դաստիարակութեան
ամենակարեւոր խնդիրը գէթ միան-
գամ ուշադրութեան առնուի : Ե-
րեսփոխանաց մէկ խմբակը իր կերբը
յագեցունելու համար ազմուկ յա-
րուցանելէն և շաղակրատութիւններ
ընելէն ժամանակ կրնայ աւելցունել
պայտի անհրաժեշտ խնդրոյ մը հա-
մար ալ :

Քանի որ պայտի երեսփոխան
էֆէնտիներ ունինք , յուսահատու-
թենէն ուրիշ բան չը մնար ալ մեր
Ազգին . . . :

Յօդուածնիս կը վերջացունենք
միւրթարութեան համար գէթ սա
ուրախաւթ լուրը տալով որ Կեսա-
րիայէն առած եմք դաստուռ Աւե-
տիս էֆէնտի Գեորգեանի համար :
Խումբ մը Կեսարացիք սոյն բաղձար-
դիւն դաստուռին յարգը ծանօտելով
մասնաւոր ընկերութիւն մը կազմած
թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս
իրեն կ'օգնեն եղեր . որով Աւետիս
էֆէնտին աւելի ևս խրախուսուե-
լով կը ջանքերը կրկնապատկած է :
Մեր շնորհակալութիւնը յայտնելով
Գեորգեան Աւետիս էֆէնտին և
զինքը խրախուսող ընկերութեան ,
կը մաղթենք որ բաղձանան պղծարի
ընկերութիւններն ու դաստուռնե-
րը :

Երբ պիտի արթննայ Ազգը որ
դատարանութեան և հեռաւարար
վարժապետական խնդիրը ապահով
ու բարւոյ վիճակի մը վերածէ :

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՆՈՒ ԱՆՁՆ . ԸՆԿ . ԵՐԻՈՒՆՈՅ
(Շարունակութիւն գէս ի- 20)

Եթէ Հայրենիքի խմբագիրը ահա
բաւին գտնէ նշանակութիւն գիտնայ ,
Մատիսի մէջ իր ստորագրութեանը
այդ նամակը (1) հրատարակուելէն
վերջը՝ ոչ թէ միայն վանայ Պօ-
ղոս Վ . ին անունն այլ ևս զբնի տակ
առնելու չը կրնար համարձակիլ , այլ
նաեւ աչքը վեր վերցունելով մարդոց

(1) Շատեր Մատիսի նշն թեր-
թը գտնելու գժուարութիւն ունե-
ցած ըլլանին լսելով , հարկ սեպե-
ցինք այդ նամակը սոյն թերթիս
մէջ հրատարակել :

երեսը նայելու և փողոցներուն մէջ
երեսալու անդամ համարձակու-
թիւն չը կրնար ունենալ : Մակայն
գիտենք որ նա բնաւ հոգ չ'ընէր ,
փանդի նախ՝ ամենալու երես չ'ունի .
երկրորդ՝ սոյնպիսի ժողովուրդի մը
մէջ կ'ապրինք որ անխառնար գէշն
ու պղծի կը խրախուսէ , Հայրենիքի
պէս լրագիրներու ալ ստակ տալով .
որով գէշերը աւելի շահաւոր կ'ե-
նեն երես կազմէն ալ ստակ կորդե-
լով : Ամերիկայի մէջ շատ բիշ տեղամ
կը պատահի որ լրագիր մը կառավա-
րութեան հրամանաւ դադարի . սա-
կայն ժողովուրդը պատրաստ է պատ-
ժելու լրագիրները , երբ զանոնք ի-
րեն վնասակար ընթացքի մը մէջ
տեսնէ : Եւ ինչպէս . — չը գնելով
այլ ևս այն լրագիրը :

Արդէն Հայրենիքի ծնունդը կա-
շառակերութեամբ եղած է . զար-
մանալի չէ ուրեմն կաշառակերու-
թեամբ ալ ապրիլ : Սակայն զարմա-
նալին սա է որ այդպիսի լրագիր մը
ստակ վճարելով գնողներ կը գըտ-
նուին :

Հիմա պարզենք թէ ինչո՞ւ հա-
մար Գրիտոստուր էֆ . Ղազարոս-
եան և Հայրենիքի տէր և խմբագիր
Վարդանաներ Եւգոնիոյ Անձնուէր
ընկերութեան նախ բարեկամ և ա-
յա թշնամի դարձած են :

Ասկէ երեք տարւոյ չափ յա-
ռաջ երբ ընտանեկան գործոց պատ-
ճառու Եւգոնիոյէն ի Կ . Պօլսի մեր
Հայրենիքը եկած էինք , Եւգոնիոյ
մէջ Սուրբատեանները Գեր . Առաջ-
նորդին գէթ թշնամութիւններ սկը-
տած էին ընել , Անձնուէր ընկերու-
թիւնը և աղգային վարժարանը
պաշտպանելուն համար . որով բա-
ւական ստատիկ վիճ մը ծագած էր
Եւգոնիոյ մէջ :

Մենք Եւգոնիոյ Անձնուէր ըն-
կերութեան Սաննապետը գտնուե-
լով , Քրիտոստուր և Փափագեան
էֆէնտիները աշխատեցան զմեզ հա-
մողելու որ Անձնուէր ընկերութիւնն
ալ Սուրբատեանց հետ միանալով Ա-
ռաջնորդին գէթ բողբոջէ , որպէս զի
իրենք ալ հոս աշխատին և Գեր . Ա-
ռաջնորդը Կ . Պօլսի բերել տան Այս-
պիսի առաջարկ մը ինձ զարմանալի
երեցաւ և ըսի իրենց թէ երբ Գեր .
Առաջնորդը գոյցէ Սուրբատեաննե-
րէն երկնջելով , հարկ եղածին չափ
պաշտպանութիւն չէր ընէր մեզի և
ընկերութեան , դուք էլք որ խրիմ
եան Հայրենիք աղգու գրեր զրկել
տուիք առ Գեր . Առաջնորդն , որով
նա ալ իւր նախկին տարտամ ու եր-
կիւղած քաղաքականութիւնը փոխե-
լով , սկսաւ ընկերութիւնը և զբը-
րոցը պաշտպանել և տոոր համար
Սուրբատեանն ալ հիմա իրեն հա-
կառակելով , թշնամութիւն չը մնար
որ չ'ընէ Նորին Գերտպատուութեան
Ազգ . արդարութիւնը կը ներք՝ որ
ընկերութիւնն ալ փոխանակ Առաջ-
նորդին շնորհակալ ըլլալու , հաւա-
ծէ զան : Քրիտոստուր էֆէնտի
մեզ պատուսիրանեց թէ Գու չէս
գիտեր . եթէ Առաջնորդը անգամ

մը հոս բերուի, Պոլիսը տեսնէ, ալ այնուհետեւ ուրիշ մարդ մը կ'ըլլայ և մեր զօրութիւնը տեսնելէն վերջ ջերմ պաշտպան կ'ըլլայ ընկերութեան: Մենք գտնուեալ լաւ մը կը կրկնէ՝ հոս և այնուհետեւ առօր փառօք դարձեալ կը զրկենք յեւդակիտ: (Ընթերցողը պիտի տեսնէ քիչ վերջը թէ լատին կը կրկնէ՝ բաւը կը կրկնէ կը նշանակէ եղեր): Առաջնորդը Պօլիս բերել տալու համար Սուրբառեան ալ կը պարտաւորենք Միւստեքը ընկերութեան նիւթաւ օգնութիւններ ընելու, որուն համար արդէն խոստումներ ալ ըրած է մեզ:

Շարունակելի

Վանեցի Պօղոս վարդապետին պաշտպանութեան համար լրագրաց ոմանց այնչափ ջերմ նախանշանագութեամբ բողոքելուն և խրիմեանի գէմ լուսարուն շարժումիւն կրնայ հասկցուիլ հետեւեալ նամակէն՝ զոր յիշեալ լրագրաց միջին անուանական խմբագիրը զրկած է յիշեալ Պօղոս վարդապետին, և որոյ պատճենը մեր բարեկամներէն Վին ձեռք անցունելով մեզ զրկած է կարկնէն:

(ՄԱՍԻՍ)

Գերապատիւ Տ. Պօղոս Ծ. վարդապետ անձկալի մտերիմ բարեկամն իմ և բարերար վատպուրտան աշխարհի թշուառ հարստահարեալ ազգայնոց եղբարց:

Յունվար 10 թուականաւ օրհնալի պատուական նամակիդ. սատ, յայ ի ձեռն Մեծ. Մ. Մանուկ ազա Սմարեանի, և բովանդակ պարունակութիւնը տեղեկացայ: Գեր. հայր պատուական, մեր և բարեկամաց Ձեր Սրբութեան շնորհներն խորտակելու և շարժարաններուն վերջ տալու մասին ըրած աշխատութեանցս երբեք զոհութեան և շնորհակալութեան հարկ չկայ, զի չարժէր, այլ միայն զոհ և ուրախ լեր Բեյլարոյ փրցումամբ պայծառ մէն և կործանումէն, զի բոլոր Հայաստան ազատեցաւ, ինչպէս նաև Պօղոսեանք և Պետրոսեանք: և չյաջողեալ արշաւելիք և Շահապատ լէնկիմուր. այս մասին մեր և շնորհակալ եմք տեղեկոյ Գեր. Յարութիւն սրբազանին որ վահան ամբողջութեան եղաւ, նորա ամեն մերէնայութիւնք խորտակեց և խայտառակեց լուրջայն, զորս զգացած և ճանչցած եմ:

Գեր. հայր, բնաւ փայլ մի՛ ընէք, անկորուստ մնացած և բարձր ի գլուխ կը պանծայ ձեր 30 ամեայ քրքրանոց արգիւնք. եթէ մարդիկ ու վանեցիք լուեն՝ քարեր կազարակեն, յետ այտորիկ աւելի պիտի բարձրանայ ձեր համբաւը փարկն ու համբումը, բանդի ձեր բացակայութեան միջոցին զոյգին ու ճանչցան ձեր արժանիքը, չորսնոց սրիկայից բնաւ արժէք ու կարեւորութիւն տալ ըստ իմ տղայութիւն է. զոր ձեր խոհանութեանէն երբեք չեմ յուսար:

Նշանակէ՞ զնախնոր շուտ տեղը կուգան, ըստ առածին թէ (զիցան քեսէսի թէղ տօրար և ին), ուստի քիչ տանէն ամենայն փառաւորութեամբ Աստուծով յԱռաջնորդական յԱթու պիտի բաղմիք:

Գիտեմ, չպիտի հանդարտիք, դատաւարան հատուցում և դատաւարաւ թիւնը խնդրելէ. սակայն այժմ այդ մտքերնէք հանեցէք զի չպիտի ըլլայ, այժմ ան մեռած է. ոչ թէ Հայոց՝ այլ և կառավարութեան առջև ալ. չեմ ձգեր ձեր պատուոյն, ճշմարիտ կրտսմ. և Աստուած թող վրայ լինի, սրտով կրտսմ թէ՛ չեմ ձգեր ձեր պատուոյն որ այնպիսի վերջին աստիճան սրիկայ մը գէմք առնես. պատուովք կրցիր, քիչ տանէն դուցէ՛ անառակ որդւոյ նման կամ Յուդայի նման օտար ինչոյ բրածին վրայ որտեղայով, զի այժմ ամեն կողմանէ ձեռնութիւն եղած է. միայն վանք կայ վարագ, բաց ձեր երկիւղէն չկրնար համար ձակիլ:

Գեր. հայր, գիտեմ և ամենք իմացած է ձեր ստիւն չունենալը և յետ այտորիկ ալ բնաւ դատաւար մը չեմ յուսար թէ ներկայանայ. զի չկայ և չտեսայ համոզմամբ և իրաւացի հակառակորդ մը ձեզ գէմէ իսկ 30 տարիներով Պօլիս եկող և ձեզ գէմ ատելութիւն. սը նուցանողներուն ալ տառան առնուէցաւ, միամիտ եղիք, և այժմ անոնք խախտին զԵւթիմի քաջած կը քնանան:

Գարեգին և Փափ տեարակ մը կը տարն, գաղտնի կը պահեն. քայք չկրցի հատկնալ թէ ինչ նիւթի վրայ ձեզ նկատմամբ է. Մշոյ թէ Արծուի կամ Պատրիարքութեան. կիմանոնք ու պէտք եղածը կը կարգադրենք բարեկամաց աջակցութեամբ. միտ միտ լեր և համբաւը շարունակէ. Աստուած բարեյաջողութիւն տայ. գացէք Վան, քննեցէք ձեր աւանդներուն գողցողներն ու հեղինակները. Լեւիայն Գործէ, անշուշտ եմ թէ եթէ սրբութիւնդ չերթա, դարձեալ պիտի տանին, փառն զի առ նուազն 5-600 ձիաւոր ուսանանոյ պիտի զձեզ դիմաւորէ և հըրացաններու ու ատրճանակներու շառաւմամբ պիտի օղբունեն. այս պէս ըլլալուն բնաւ տարակոյս չունիմ, ոչ միայն մերազնից կողմանէ այլ և Աղստանից կողմանէ ալ:

Ուստի կրկին և կրկին կը յայտնեմ սրբութեանդ որ բնաւ չերկմտիք. քանզի ձեր բարեկամները միշտ արթնութեամբ պիտի հսկեն. դուք ձեր հանգիստը նայեցէք, քիչ օրէն անկողնակալ գործադրէ՞ մ'ալ Աստուած կը զրկէ:

Գեր. Սրբազան հայր, մեծապէս շնորհակալ եմ որ Մեծ. Միլլըտիէ Էֆէնտի խաչիկեանի միջոցաւ քաջած փոխկցայիս կէտն վճարել ըտրհաճէր էք Հայրաբար. և աներկ միտ եմ թէ՛ մնացածն ևս շնորհ պիտի ընէք անշուշտ, ինչպէս նամակին հետ գրութեան մէջ յայտնած էիք:

Փուստուան Մկրտիչ Էֆէնտիի ներկայացուցի վճարեալ ըլլալը ծանուցանելու համար, սակայն Պատրիկ տղան բան մը չէ գրեր իր եղբոր այն մասին, և ոչ ալ փոխկցան ետ դարձուցեր էր. կրկին և կրկին անկէ ալ և ձեր Ս. էն ալ մեծապէս շնորհակալ եմ, որ մեր այս նեղ ժամանակիս օգնութեան ձեռք կարկառել չեք զրանայր յանուն անբախտելի բարեկամութեան մեր:

Գեր. հայր, յետ գրութեանս մէջ նաեւ կը յայտնէք թէ նամակս թիւ չէ ունեցեր. այո, այդ յանդիմանութեան արժանի եմ և իրաւացի է. քայք միւս կողմանէ ալ վրկայ մը կրնայ համարուիլ կարծեմ ինչ աճապարանօք գրած լինելու. սակայն դէպքն ու պատմութիւննէրը կրնան մեզ և ձեզ թուականն յայտնել:

Այս առթիւ Վահանեան Պատ. և Խաչատուր ազա կէրէքցեանի ըրած աղաարարութեանդ շնորհիւ ես օտարհով կ'ըլլամ թէ դրամները իմ ձեռքս հասածի պէս են: Վան զի չունէի ձեզ նման մտերիմ և հայրապատիւ բարեկամ մը որ ցարդ գիղել չտար 2000 էն աւելի բաժանորդագիրներս. բաւական է կարկնէն զըք կեղին. եթէ հնար է՝ խնդրեմ՝ կրկնէք. պէտք է Ղազարոս Պատ. իր ձեռք եղածները մարքէ. Մուշէն առած եմ, մնացածն ալ կը զըք կեն, նմանապէս Բաղիշէն, միայն կը մնայ Բիլիմները: Մամբրէ սրբազանն ալ ձեզ բարեկամ է ու բոնիցս ձեր սրբազնութեան վրայ իմ ներկայութեամբ բաղմութեան մէջ գովեստիւք խօսած է: Առ այժմ այս չափ տեղս ու ժամանակս լրացած ըլլալուն, քաջալերութեանդ:

Մնամ և այլն և այլն
Ս. օրհնութեանդ կարօտ
Գրդ Մարտիկ

... խմբագիր

Հետեւեալ սրտաշարժ ուռանաւորը Երզնկայէն 14 տարեկան պատանի մը զրկած է մեզ որոյ հրատարակութիւնը կը խնդրէ Ձեր Մեծապատուութեանէն:

Հաճեցէք, ... խմբագիր, Ձեր պատուական լրագրոյն մէկ էջին մէջ հիւրընկալել:

Մ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԵՐ ԱՐԹՆՆԱՆՔ

Հերիք չէ՞ արդեօք, այսպէս բնանալք, Բաւ չէ՞ լուսոյ գէմ գեռ խուար կենանք ինչո՞ւ բիւրաւոր ցաւոյ անդգայ Մեր սիրտն ու հոգին մատնեմք անխրկայ:

Հերիք չէ՞ տնտէր թշուառ ջիւղ և ցան

Օտար աշխարհներ կամք թափառա-
կան .
Ինչո՞ւ չը գրկեմք մեր սալը օթեան
Հայոց ցանկալին բաղցրիկ Հայաստան .

Հերիք չէ՞ որ ցաւ փշտաւ և նե-
ղութիւն
Տիրեն մեր տըխուր թշուառ սրտե-
րուն .

Ինչո՞ւ չը վտնենք մեր հրապուրիչ
քուն
Փարատելքնաւ ցաւերնիս համբուն .

Հերիք չէ՞ որ լայ մեր մայր Հա-
յաստան
Իւր արի որդւոց տխուր ցուրտ
դամբան .

Ինչո՞ւ չը կարդան մեր սիրաւ և բերան
Երջանիկ բառեր մխիթարութեան .

Հերիք չէ՞ որ դառն լուծըն դե-
րութեան
Ծանրանայ սրտին պանդուխտ հա-
յութեան .

Ինչո՞ւ միշտ գերի կամք տըգիտու-
թեան .
Այս է մեր վճիռ մինչև յաւիտեան .

Հերիք չէ՞, Հայեր, մեկըմէկ ու-
տենք
Եւ թշուառութեան անձերնիս մատ-
նենք .

Ինչո՞ւ սերտ սիրով զիրար չը գրկենք
Որով մեր մայրը կը մխիթարենք .

Հերիք չէ՞, ի գուր ընդունայն
անցնին
Մեր ժամանակներն որք խիստ թան-
կագին .

Ինչո՞ւ խնայենք ջանք աշխատութիւն
կանգնել Հայրենեաց կիսակործան
սիւն .

Հերիք է, հերիք այսչափ քնա-
ցաք,
Օ՞ն ուրեմն ամենքս մէկէն արթըն-
նանք,
Բաւ անմիաբան ալ բաւ է մնանք,
Թէ կ'ուզենք ապրիլ, պէտք է միա-
նանք .

Ա. ԲԱՅԵՐՈՒՆԻ
Աշակերտ Մ. Ս.
Ապտաղեանի

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

—Մէջմուտքը Հաճախ լրագրոյն
հրատարակիչ Յովսէփէ ֆէնտի թիւ-
պէնտեան երկուշաբթի օր իր մահ,
կանացու ընթացքը կնքելով, երեք-
շաբթի օր ալ մեծաւ շքով թաղման
հանդէսը կատարուեց .

Հանգուցեալը անձնուիրական
ծառայութիւններ մատուցած է Հայ
կաթոլիկ ժողովրդեան և իր անունը
յիշատակաց արժանի ըրած .

Լրագիրը ուրիշի տնօրինութեան
յանձնուած ըլլալով, հրատարակու-
թիւնը՝ որ վերստին սկսուած էր,
կը շարունակուի .

Յաւօք կը լսեմք նաեւ թէ Մամ-
լայ խմբագիր Ա. յաղեան էֆէնտի
ժողովրդը Տիկին Իգար Գրիգորեան
որ հարազատ մօր մը պէս իրեն խնա-

մատար եղած էր, Չապին Երկրորդ
զիշերը աւ Կատուած փոխած ըլլա-
լով, յաղարկաւ որու թեան հանդէ-
սը հետեւեալ օրը փառաւորապէս
կատարուեց է .

Մխիթարութիւն կը մտնենք
մեր պաշտօնակցին, իր ունեցած
այս անդարմանելի կորստեանը հա-
մար .

—Շարք լրագիրը եռամսեայ
դադարման պատասխարուեցաւ .
բայց ետքն ալ ներուեցաւ .

—Մայրաքաղաքիս երեւելի վա-
ճառականներէն Պ. Հանսօն չորեք-
շաբթի օր մեռեր է ի հասակի 71 ա-
մայ .

—Չմիւսնից մէջ տիրած սովին
պտտառաւ պաշտօնէից ժողովը ու-
րոշեր է որ ծովու ճանքով հոն զըր-
կուած արմախներէն մաքս չ'առ-
նուի .

—Գաղղիւզ Ֆոթիատիս պէյին
և երեւելի վաճառականներէն Փա-
փազեան էֆէնտիին տունը դողեր
մտնելով, բաւական արծաթեղէն
ներ վերուցեր են .

—Տահլիբէի առաջնորդութեամբ
և 40 երեսփոխանաց ստորագրու-
թեամբ առաջարկ մը ներկայացուեց
է Գաղղից Ազգ. ժողովոյն, միապե-
տութիւնը վերահաստատելու հա-
մար .

—Տրովագայի մէջ Պ. Շլիեմանի
գտած և Յունաստան տարած հնու-
թիւնները Օսմանեան թանգարանին
վերատեսուչ Պ. Տէթիէ յանուն
Օսմանեան կառավարութեան պա-
հանջած ըլլալով, Աթէնքի կառավա-
րութենէն մերժուեց է այդ պա-
հանջը .

—Հեռագրով իմաց տրուած է
թէ Բոջօր և իր փախտեայ չորս
ընկերները նաև նստեր են Եւրոպա
երթալու համար . Լոնտոնի մէջ հա-
սարակական (Գոֆ-Լիֆ) մեծ պատ-
րաստութիւններ կը տեսնեն, քաղաք
մտած ատեննին փառաւոր ընդ-
նելութիւն մ'ընելու համար .

—Բարիզի չափաւորապէս պաշ-
տօնեայն շրջաբերականաւ մը դա-
տաստանի կ'ենթարկ Մաք Մահոն
Մարաջախտին եօթնամեայ նախա-
գահութեանը դէմ գրող լրագիր-
ները .

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ ԱՊՐԻԼ 6

ԸՆԹԱՅԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկին 100 դրուշի հաշուով	
Ղրշ. փրշ.	
Անգլ. ոսկի	110 25
Գաղղ.	87 27
Բօլ	89 30
Գրքմից	54 22
Ճերմակ մէճիտ տարբ.	4 32
Հինգնոց	4
Մէթալիկ	4 20
Պղինձ	123

ԸՆԹԱՅԻ ԱՐԺԷԳՈՑ

Ընդհ. Պարտ. Արժ. բաց	46 08
Կէս օր գոց	46 09
բարձր գին	46 10
ցած	45 06
Ստիէթէ Ժէնէրալ	5-38
Գանձատուն 1872ի	69 1/2
Ստիէթէ Օթօման	4
Պանք տը Գոնթ	4 30
Քրէտի Օթթո թիւք	
Գրէտի Ժէնէրալ	7-20
Թրամկայ (անկորոն)	390
Բումէլիկ Արժ. (α) Յր	102-
» » Նոր	74-
Փոխառ. 69ի (անկորոն)	254
65ի	343
» 63ի	343
Ըբօր	—

Ա. Զ. Դ. Ք.

Լրագրոյս գրասենեակը Սերաս-
քէր ճատտէտի փողոց թիւ 7, Մ.
Բիէր Թրօտի գրատունը Բարիզի և
Մարսիլեայի վրայ 50 ֆրանգէն 500
ֆրանգի փոխանակադրներ ծախու-
կ'առնուին .

Ուղու Չարշին Ֆրէնկեան գրա-
տան վերնայարկը ամայս 15 ին դա-
տատութիւնը պիտի սկսին Գաղ-
ղիներէն, Անգլիներէն, Գերմաններէն,
Լատիններէն և Տաճիկներէն լեզուաց .
թուաբանութեան ու տոմարակալու-
թեան .

Դաս առնուլ փափաքողները
պէտք է որ մինչև նոյն օրը յիշեալ
գրատունը երթալով, պայմաններն
խմանան, որպէս զի ապրիլ 15 ին դա-
տատութեանց սկզբնաւորութեանը
ատեն պատրաստ դառնուին .

ՀՐԱՏԱՐԱՆԻԹԻԿ

ԳԱԶԷՆ ԴԱՐԱՋԱԽՏԻՆ
ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Սոյն հետաքրքրաշարժ գրքին
իւր. տետրն ալ հրատարակուած ըլ-
լալով, կը ծախուի տետրը 40 փարայի .

ԱՍՊԱՐ ԿԵՆԱՑ

Կ Ա Մ

ԳԱՂՏՆԻՔ ՇԵՇՏԱԿԱՆ

ՄՈԼՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԱՍԵՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Գինն է 5 դահեկան և վաճառ-
ման կեդրոնատեղին է Ֆրէնկեան
գրատունը, Ուղու Չարշին .

ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՑ ՅՈՎԱԿԻՄ Գ. ՐԷԻՍԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԻՄԲԱԳԻՐ

ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻԿ Ե. ՄԻԻԷԼԵՏԻՍԱՆ